

דְּמִלְפָּא, מְלָפָא פְּרִישׁ מְדוּהָגְבִירָה. וְכָל זְמַן שֶׁיִּשְׁוֹוּ דְּמִלְפָּא עוֹשֶׂה אֶת רְצוֹן הַמֶּלֶךְ, מִפְּרִיד אֶת מְדוּרוֹ מִן הַגְּבִירָה.

כֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל - כָּל זְמַן שֶׁיִּשְׁרָאֵל עוֹשִׂים אֶת רְצוֹנוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁם מְדוּרוֹ עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְכָל זְמַן שֶׁאֵין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים אֶת רְצוֹנוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁם מְדוּרוֹ עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מָה הַטַּעַם? כִּי יִשְׂרָאֵל הוּא בְּנוֹ הַבְּכוֹר שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכֵתוֹב בְּנֵי בְּכָרֵי יִשְׂרָאֵל. הָאֵם זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁכֵתוֹב (משלי א) וְאֵל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אֲמֹךְ.

תָּא חֲזִי, כָּל זְמַן דְּיִשְׂרָאֵל רַחֲקִין מֵהִיכְלָא דְּמִלְפָּא, כְּבִיכּוּל מְטְרוּנִיתָא אֲתֵרַחֲקַת עִמָּהוּן. מָאֵי טַעְמָא. בְּגִין דְּמְטְרוּנִיתָא לָא אֶקְדִּימַת קִיסְטָא לְהָאֵי בַר, לְאֶלְקָאָה לִיהַ, לְמִיּהוּ בְּאוּרַח מִיִּשְׂרָאֵל. בְּגִין דְּמִלְפָּא לָא אֶלְקֵי לְבָרִיָּה לְעֵלְמִין. אֶלָּא שְׁבִיק כִּלְאֵי בִידָא דְּמְטְרוּנִיתָא, לְאֶנְהָגָא הִיכְלָא, וְלְאֶלְקָאָה בְּרָה, וְלְדַבְּרָא לִיהַ בְּאוּרַח קְשׁוּט, לְקַבְּלִיהַ דְּמִלְפָּא. (ד' ע"ד ע"ב).

וְרָזָא דְּמִלְהָ דְּכְתִיב, (משלי לא) דְּבָרֵי לְמוֹאֵל מְלִךְ מִשָּׂא אֲשֶׁר יִסְרְתוּ אִמּוֹ (אמור ודאי), דָּא בַת שְׁבַע, וְהָא אֲתָמַר כְּתִיב, (משלי י) מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֶן חֲכָם יִשְׁמַח אָב וּבֶן כְּסִיל תּוֹגַת אִמּוֹ. תּוֹגַת אִמּוֹ וְדָאֵי. חֲמִי מָה כְּתִיב, בֶּן חֲכָם יִשְׁמַח אָב, בְּעוֹד דְּהָאֵי בַר אֲזִיל בְּאוּרַח מִיִּשְׂרָאֵל, וְהוּא חֲפִימָא, יִשְׁמַח אָב (כָּלֵל), דָּא מִלְפָּא קְדִישָׁא לְעִילָא. יִשְׁמַח אָב סְתָם. אֲשֶׁתְּכַח הָאֵי בַר בְּאוּרַח תְּקֵלָא, מָה כְּתִיב וּבֶן כְּסִיל תּוֹגַת אִמּוֹ. תּוֹגַת אִמּוֹ וְדָאֵי, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְרָזָא דְּמִלְהָ כְּתִיב, (ישעיהו ו) וּבִפְשַׁעְכֶם שִׁלְחָה אֲמַכֶּם.

תָּא חֲזִי, לָא אֲשֶׁתְּכַח חֲדוּתָא קְמִי קְדָשָׁא בָּא רָאָה, לָא נִמְצְאָת שְׁמַחָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ

יְסוּד הַדְּבָר - שְׁכֵתוֹב (משלי לא) דְּבָרֵי לְמוֹאֵל מְלִךְ מִשָּׂא אֲשֶׁר יִסְרְתוּ אִמּוֹ, (אמור ודאי) זֶה בַת שְׁבַע, וְהָרִי נֶאֱמַר הַפְּתוּב (שם י) מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֶן חֲכָם יִשְׁמַח אָב וּבֶן כְּסִיל תּוֹגַת אִמּוֹ. תּוֹגַת אִמּוֹ וְדָאֵי. רָאָה מָה כְּתוּב, בֶּן חֲכָם יִשְׁמַח אָב. בְּעוֹד שֶׁהַבֵּן הֵזָה הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל וְהוּא חֲכָם - יִשְׁמַח אָב (כָּלֵל), זֶה הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ לְמַעְלָה. יִשְׁמַח אָב סְתָם. נִמְצָא הַבֵּן הֵזָה בְּדֶרֶךְ כּוֹשְׁלַת - מָה כְּתוּב? וּבֶן כְּסִיל תּוֹגַת אִמּוֹ. תּוֹגַת אִמּוֹ וְדָאֵי, זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְסוּד הַדְּבָר כְּתוּב, (ישעיהו ו) וּבִפְשַׁעְכֶם שִׁלְחָה אֲמַכֶּם.

הַיּוֹם שְׁעֵלָה שְׁלֹמֹה לְחֻכְמָה וְאָמַר

אחרי מות - ע"ד ע"ב

בְּרִיךְ הוּא, פְּיוּמָא דְסָלִיק שְׁלֵמָה לְחַכְמָתָא, וְאָמַר שִׁיר הַשִּׁירִים. כְּדִין נְהִירוּ אֲנַפּוּי דְמִטְרוֹנִיתָא, וְאֵתִי מְלַכָּא לְמִשְׁרֵי מְדוּרֵיהָ עִמָּה. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (מלכים א ה) וַתִּרְבַּח חֲכָמַת שְׁלֵמָה וְגו' . מָאִי וַתִּרְבַּח? שְׁעָלָה הִיפִי שֶׁל הַגְּבִירָה וְהַתְּגַדְּלָה בְּדִרְגוּתֶיהָ עַל כָּל שְׂאֵר הַדְּרָגוֹת, כִּי הִמְלִיךְ שָׁם אֶת מְדוּרוֹ עִמָּה. וְכָל כֶּף לְמָה? כִּי הוֹצִיאָה אֶת הַבֵּן הַחֹכֵם הַזֶּה לְעוֹלָם (למלך).

(ג"א למלכא)

וְכַשֵּׁהוּצִיאָה אֶת שְׁלֵמָה, הִיא הוֹצִיאָה לְכָל יִשְׂרָאֵל, וְכֹלָם הָיוּ בְּדִרְגוֹת עֲלִיוֹנוֹת צְדִיקִים כְּשֵׁלֵמָה (בשלום), שֶׁהִקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׁמַח בָּהֶם, וְהֵם בּוֹ. וּבִיּוֹם שֶׁתִּקַּן שְׁלֵמָה אֶת הַבַּיִת לְמִטָּה, תִּקְנָה הַגְּבִירָה בַּיִת לְמִלְכָּה, וְשָׁמוּ מְדוּרָם יְחִד, וְהֵאִירוּ פְּנֵיהָ בְּשִׂמְחָה וְשְׁלֵמוֹת. אֲזַי נִמְצְאָה שְׂמִיחָה לְכָל, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְכָל כֶּף לְמָה? כִּי כְּתוּב מִשָּׂא אֲשֶׁר יִסְרְתוּ אִמּוֹ, שֶׁהִנְהִיגָה אוֹתוֹ לְרִצּוֹן הַמֶּלֶךְ.

וְכַשֵּׁהֲבֵן הַזֶּה, כְּמוֹ שְׂאִמְרָנוּ (שצריך), אֵינוֹ מִתְּנַהֵג לְרִצּוֹן הַמֶּלֶךְ, אֲזַי זֶה עֲרוֹת הַפֶּל, עֲרוֹת כָּל הַצְּדִיקִים, שֶׁהָרִי הַמֶּלֶךְ פּוֹרֵשׁ מִהַגְּבִירָה, וְהַגְּבִירָה הַתְּרַחֶקֶת מֵהִיכָלוֹ, וּמִשׁוּם כֶּף זֶה הִיא עֲרוֹת הַפֶּל. וְכִי אֵין זֶה עֲרוֹת, מִלֶּךְ בְּלִי גְבִירָה, וְהַגְּבִירָה בְּלִי מֶלֶךְ? ! וְעַל זֶה כְּתוּב, עֲרוֹת אָבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה אִמְךָ הִיא. אִמְךָ הִיא וְדָאִי, וְשׁוֹרָה עִמָּךְ. מִשׁוּם כֶּף לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָה.

וְכַבֵּי שְׂמֵעוֹן אֶקִּישׁ יְדוּי וּבְכָה, וְאָמַר ווִי אִי אִימָא וּגְלִינָא רְזָא, ווִי אִי לָא אִימָא, דִּיִּבְדוֹן חֲבָרִיָּא מְלָה. (יחזקאל יא) אָהָה יְיִ אֱלֹהִים כְּלָה אֶתָּה עוֹשֶׂה אֶת שְׂאֵרֵי יִשְׂרָאֵל. מָאִי אָהָה. וּמָאִי כְלָה אֶתָּה עוֹשֶׂה. אֶלָּא רְזָא דְמְלָה, בְּזִמְנָא דְהָא תַתְּאָה אֶתְתַּרְכַּת

שִׁיר הַשִּׁירִים. אֲזַי הֵאִירוּ פְּנֵי הַגְּבִירָה, וּבָא הַמֶּלֶךְ לְהַשְׁרוֹת אֶת מְדוּרוֹ עִמָּה. זֶהוּ שְׂכָתוּב (מלכים א-ה) וַתִּרְבַּח חֲכָמַת שְׁלֵמָה וְגו' . מָה זֶה וַתִּרְבַּח? שְׁעָלָה הִיפִי שֶׁל הַגְּבִירָה וְהַתְּגַדְּלָה בְּדִרְגוּתֶיהָ עַל כָּל שְׂאֵר הַדְּרָגוֹת, כִּי הִמְלִיךְ שָׁם אֶת מְדוּרוֹ עִמָּה. וְכָל כֶּף לְמָה? כִּי הוֹצִיאָה אֶת הַבֵּן הַחֹכֵם הַזֶּה לְעוֹלָם (למלך).

וְכַשֵּׁהוּצִיאָה אֶת שְׁלֵמָה, הִיא הוֹצִיאָה לְכָל יִשְׂרָאֵל, וְכֹלָם הָיוּ בְּדִרְגוֹת עֲלִיוֹנוֹת צְדִיקִים כְּשֵׁלֵמָה (בשלום), שֶׁהִקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׁמַח בָּהֶם, וְהֵם בּוֹ. וּבִיּוֹם שֶׁתִּקַּן שְׁלֵמָה אֶת הַבַּיִת לְמִטָּה, תִּקְנָה הַגְּבִירָה בַּיִת לְמִלְכָּה, וְשָׁמוּ מְדוּרָם יְחִד, וְהֵאִירוּ פְּנֵיהָ בְּשִׂמְחָה וְשְׁלֵמוֹת. אֲזַי נִמְצְאָה שְׂמִיחָה לְכָל, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְכָל כֶּף לְמָה? כִּי כְּתוּב מִשָּׂא אֲשֶׁר יִסְרְתוּ אִמּוֹ, שֶׁהִנְהִיגָה אוֹתוֹ לְרִצּוֹן הַמֶּלֶךְ. וְכַשֵּׁהֲבֵן הַזֶּה, כְּמוֹ שְׂאִמְרָנוּ (שצריך), אֵינוֹ מִתְּנַהֵג לְרִצּוֹן הַמֶּלֶךְ, אֲזַי זֶה עֲרוֹת הַפֶּל, עֲרוֹת כָּל הַצְּדִיקִים, שֶׁהָרִי הַמֶּלֶךְ פּוֹרֵשׁ מִהַגְּבִירָה, וְהַגְּבִירָה הַתְּרַחֶקֶת מֵהִיכָלוֹ, וּמִשׁוּם כֶּף זֶה הִיא עֲרוֹת הַפֶּל. וְכִי אֵין זֶה עֲרוֹת, מִלֶּךְ בְּלִי גְבִירָה, וְהַגְּבִירָה בְּלִי מֶלֶךְ? ! וְעַל זֶה כְּתוּב, עֲרוֹת אָבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה אִמְךָ הִיא. אִמְךָ הִיא וְדָאִי, וְשׁוֹרָה עִמָּךְ. מִשׁוּם כֶּף לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָה.

רְבִי שְׂמֵעוֹן הִקִּישׁ יְדוּי וּבְכָה וְאָמַר: אוִי אִם אִמְרָא וְאִגְלָה סוּד, אוִי אִם לֹא אִמְרָא, שְׂיִאֲבָדוּ הַחֲבָרִים דְּכָר. (יחזקאל יא) אָהָה ה' אֱלֹהִים כְּלָה אֶתָּה עוֹשֶׂה אֶת שְׂאֵרֵי יִשְׂרָאֵל. מָה זֶה אָהָה? וּמָה זֶה כְּלָה אֶתָּה עוֹשֶׂה? אֶלָּא סוּד הַדְּכָר - בְּזִמְנָא שְׁה' תַתְּתוּנָה

בְּזִמְנָא דְהָא תַתְּאָה אֶתְתַּרְכַּת

מהיכלא דמלפא, ה' אחרא עלאה בגינה מנעת
ברכתא. וכדין כתיב, אהה פלה אתה עושה.
בגין דכד איהי (נ"א האי ה') אתמנעת מברכאן, ה'
אחרא מנעת לון מפלא. מאי טעמא. בגין
דברפאן לא משתפחי, אלא באתר דשריין דכר
ונוקבא.

ועל דא כתיב, (ירמיה כה) יי' ממרום ישאג וממעון
קדשו יתן קולו שאג ישאג על נוהו. על
נוהו ממש. דא מטרוניתא, ודא הוא ודאי.
ומאי אומר. אוי שהחרבתי את ביתי וכו'.
ביתי זווגא דמטרוניתא. ודא הוא ודאי, ערות
אביד וערות אמד לא תגלה. דהא מפל סטריין
עריתא הוא. וכדין, (ישעיה ג) לבשו שמים קדרות
ושק הושם פסותם דהא אתר אחסנת ברפאן
דמבועין דנחלין דהוו נגידין ושקיין פדקא
חזו, אתמנעו.

תנינן, פד אתפרש מלפא ממטרוניתא, וברפאן
לא משתפחן, פדין אקרי ו"י. מאי
טעמא ו"י. דתניא, רישא דיסוד י', דהא יסוד
ו' זעירא הוא, וקודשא בריך הוא ו' רברבא
עלאה. ועל דא כתיב ו'ו תריין ווין פחדא,
ורישא דהאי יסוד י' הוא. וכד אתרחקת
מטרוניתא ממלפא, וברפאן אתמנעו ממלפא,
וזווגא לא אשתכח ברישא דיסוד, נטיל ו'
עלאה להאי רישא דיסוד דהוא י', ונגיד ליה
לגביה, פדין הוא ו"י, ו"י לכלא, לעלאין
ותתאין.

ועל דא תנינן, מיומא דאתחריב ירושלים,
ברפאן לא אשתכחו בעלמא, ולית לך
יום דלא אשתכח ביה לווטין, דהא ברפאן
אתמנעו בכל יום. אמר ליה, אי הכי, או"י
או הו"י, (נ"א או ויה) מהו.

אמר ליה, פד מלה תליא בתשובה, ולא

התגרשה מהיכל המלך, ה' אחרת
עליונה מונעת ברכתה, ואז
כתוב, אהה פלה אתה עשה.
משום שפשהיא (הה' הזאת) נמנעת
מברכות, ה' אחרת מונעת אותם
מהפל. מה הטעם? כי ברכות
אינן מצויות, אלא במקום
ששורים זכר ונקבה.

ועל זה כתוב, (ירמיה כה) ה' ממרום
ישאג וממעון קדשו יתן קולו
שאג ישאג על נוהו. על נוהו
ממש. זו הגבירה, וזהו ודאי.
ומהו אומר? אוי שהחרבתי את
ביתי וכו'. ביתי זהו זווג הגבירה.
וזהו ודאי ערות אביד וערות אמד
לא תגלה. שהרי מפל הצדדים זו
ערוה, ואז, לבשו שמים קדרות
ושק הושם פסותם, שהרי מקום
ירשת הברכות של מעינות
הנחלים שהיו שופעים ומשקים
פראוי, נמנעו.

שנינו, כשנפרד המלך מן הגבירה
ואין ברכות מצויות, אז נקרא ו"י.
מה הטעם ו"י? שלמדנו, ראש
היסוד י', שהרי יסוד הוא ו'
קטנה, והקדוש ברוך הוא ו'
גדולה עליונה. ולכן כתוב ו"ו,
שתי וו"ם פאחד. והראש של
היסוד הזה הוא י'. וכשמרחקת
הגבירה מן המלך והברכות
נמנעות מן המלך, והזווג לא
נמצא בראש היסוד, נוטל ו'
העליון את הראש הזה של
היסוד, שהוא י', ומשפיעו אליו,
ואז הוא ו"י, ו"י לכל, לעליונים
ולתחתונים.

ועל זה שנינו, מיום שחרבה
ירושלים לא נמצאו ברכות
בעולם, ואין לך יום שלא מצויים
בו קללות, שהרי הברכות
מנועות בכל יום. אמר לו, או כף:
או"י, או: הו"י. (או ויה) מה הוא?
אמר לו, כשהדבר תלוי בתשובה
ולא שבים, אז ה' העליונה נוטלת

אותם ומשפיעה לוא"ו וי' אליה, כי לא שבים, ואז נקרא הוי. הוי כשהסתלק המלך למעלה למעלה, וצווחים בני אדם ואין משגיח בהם. ואותו העליון אהיה הוא הטמיר, מעלה לו, וי' אליו, כי לא התקבלה תפלתו, אז נקרא אוי, שהרי א' עולה לו' וי', (שהיא א' עולה לה' לו' לי) ואז אין מצויה תשובה, ולכן הסתלקה מהאותיות הללו ה', שהרי לא תלוי בתשובה.

ודאי כשהתרבו יותר חטאי העולם, ותשובה היתה תלויה בראשונה ולא רצו, אזי הסתלקה ה', וא' העלתה את ר' וי' ד אליו, ונקרא אוי. וכשחרב בית המקדש והתשובה הסתלקה (ולא מעלה), אזי צווחו ואמרו, (ירמיה ו) אוי לנו כי פנה היום. מה זה כי פנה היום? זהו היום העליון, שנקרא תשובה, שהסתלק ועבר ולא מצוי. אותו היום שנודע, לפשט הימין כנגד הרשעים, והרי התפנה מהכל ולא נמצא, ולכן אמרו אוי ולא הוי. כי ינטו צללי ערב, שהרי נתנה רשות לגדולי הממנים של שאר העמים לשלט עליהם.

למדנו, עלתה ו' למעלה למעלה, והיכל נשרף, והעם גלה, והגבירה גרשה, והבית נחרב. אחר כך שירד ו' למקומו, השגיח על ביתו והנה חרב, בקש את הגבירה, והנה התרחקה והלכה. ראה את היכלו, והנה נשרף. בקש את העם, והנה גלה. ראה את ברכות הנחלים העמקים שהיו שופעים, והנה נמנעו. ואז כתוב, (ישעיה כב) ויקרא ה' אלהים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרחה ולחגור שק. ואז לבשו קדרות.

תייבין, פדין ה' עלאה נטיל לון, ואנגיד לואו וי', לגבה, (דף ע"ה ע"א) בגין דלא תייבין, פדין אקרי הוי. הוי כד אסתלק מלפא לעילא לעילא, וצווחין בני נשא ולא אשגח בהו. והוא עלאה אהיה טמירא, סליק לו', וי' לגביה, בגין דלא אתקביל צלותיה, פדין אקרי אוי, דהא א' סליק לגביה דו' וי'. (ס"א דהוא א' סליק גביה לה' לו' לי) וכדין תשובה לא אשתכח. ועל דא אסתלק מאלין אתוון ה', דהא בתשובה לא תלייא.

ודאי כד אסגיאנו חובי עלמא טפי, ותשובה הוה תליא בקדמיתא, ולא בעו, פדין אסתלק ה', וא' סליק לו' יו"ד לגביה, ואקרי אוי. וכד חריב פי מקדשא, ותשובה אסתלקת (ולא מעליא), פדין צווחו ואמרו, (ירמיה ו) אוי לנו כי פנה היום. מאי כי פנה היום. דא הוא יומא עלאה, דאקרי תשובה, דאסתלק ואתעבר, ולא שכיח. ההוא יומא דאשתמודע, לפשטא ימינא לקבלא חייבין, והא אתפניי מפלא, ולא אשתכח, ועל דא אמרו אוי, ולא הוי. פי ינטו צללי ערב, דהא אתייהיב רשו לרברבי ממנן דשאר עמין, למשלט עלייהו.

תאנא, סליק וי' לעילא לעילא, והיכלא אתוקד, ועמא אתגלי, ומטרוניתא אתתרכת, וביתא אתחרבת. לבתר כד נחית ו' לאתריה, אשגח בביתיה והא אתחריב, בעי למטרוניתא, והא אתרחקת ואזלת. חמא להיכליה, והא אתוקד. בפעא לעמא, והא אתגלי. חמא לברפאן דנחלין עמיקין דהוו נגדין, והא אתמנעו. פדין כתיב, (ישעיה כב) ויקרא יי' אלהים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרחה ולחגור שק. וכדין לבשו שמים קדרות.